בעזהשי"ת

וירא אליו ה' באלוני ממרא והוא ישב בפתח האהל כחם היום וגו' (יח א')

גם לבאר המדרש הנ"ל, **אמר הקב"ה לאברהם, אתה אמרת והשענו תחת העץ, חייך שאני פורע לבניך מצות סוכה.** וצ"ב.

על פי מש"כ **בייטב פנים** (מאמר שוב אשיב אות ד'), על מה שהקשה בספר **כתנות אור למהר"ם אש זצ"ל** (פרשת האזינו), האיך מועיל תשובה, הא כיון דאידחי, וקיי"ל נראה ונדחה אינו חוזר ונראה, ותי' עפ"י דרכו, וכתב **הייטב פנים**, דקושיא מעיקרא ליתא, כי קיימא לן (זבחים יב ע"א) לילה לאו מחוסר זמן, וכל שבאותו יום ואותו מעת לעת לא הוה דיחוי, וידוע (סנהדרין צז ע"א) דיומו של הקב"ה אלף שנה, אם כן לכך מהני תשובה, כי אע"פ שעושה תשובה אחר זמן רב, מ"מ לגבי יומו של הקב"ה הוה ליה באותו יום, ולא הוה דיחוי כלל, עיי"ש באריכות.

ובזה יש לומר, **וירא אליו ה' באלוני ממרא והוא יושב פתח האהל כחום היום**', כי אברהם אבינו ראה בזה פתח לעוברי עבירה וממרים עם ה', שיוכלו לעשות תשובה על ידי יומו של הקב"ה, כי לכאורה האיך מהני תשובה, הא כיון דאידחי אינו חוזר ונראה, אמנם לפי הנ"ל יומו של הקב"ה הוא אלף שנים, הוה ליה ביומו, ולא הוה דיחוי, וזהו ביאור המדרש **פתח טוב פתחת לעוברים ושבים**, ויש להוסיף עוד, כי תיבת **האה"ל** נוטריקון **הושענא למענך אלוקינו הושענא**, כי אנו מתפללים שיקבל אותנו בתשובה, למענך אלוקינו, אשר יומו כאלף שנים, ולכן לא הוה דיחוי כלל, וזהו פתח האהל.

ועל פי זה יבוא על נכון דברי המדרש בפתח דברינו, **אמר הקב"ה לאברהם, אתה אמרת והשענו תחת העץ, חייך שאני פורע לבניך מצות סוכה**, כי סוכה הוא צלא דקודשא בריך הוא, ועל ידי שאנו חוסים בצלו יתברך שמו, ויומו של הקב"ה הוא אלף שנים, בזה אפשר לבוא לפני המלך ולהתקבל בתשובה לפניו, כי כל שבאותו יום לא הוה דיחוי, וזהו ביאור המדרש, **אתה אמרת והשענו תחת העץ**, דא קודשא בריך הוא, על ידי פתח זה שפתח אברהם אבינו להבאים בתשובה, **חייך שאני פורע לבניך מצות סוכה**, שמרמזת כנ"ל על פתח זה שאנו חוסים בצלו יתברך שמו, ועל ידי זה יש לנו פתח תשובה לפני הקב"ה.

ועל דרך זה יש לפרש המדרש (תנחומא אמור כב), **ולקחתם לכם ביו"ם הראשו"ן, ראשון לחשבון עוונות**, כי '**יום הראשון**' קאי על יומו של הקב"ה הוא הראשון והוא אחרון, ויומו הוא אלף שנים, ולכן ראשון לחשבון עוונות, יש לנו פתח לחשוב חשבון העוונות ולעשות תשובה מאהבה, כי כל שביומו לא הוה דיחוי. והבן.

ובזה יש לפרש המדרש (ויקרא רבה י' ה') **כיון שיצא קין פגע בו אדם הראשון, אמר לו מה נעשה בדינך אמר לו עשיתי תשובה ונתפשרתי, באותה שעה אמר אדם הראשון** (תהלים צב א') **מזמור שיר ליום השבת**, ולפי הנ"ל אתי שפיר, כיון שאמר לו קין עשיתי תשובה ונתפשרתי, ולכאורה האיך מהני תשובה הא נראה ונדחה אינו חוזר ונראה, לכן פתח אדם הראשון ואמר, מזמור שיר ליום השבת, שבת שמא דקודשא הוא (זוהר פ' יתרו דף פח ע"ב), וזהו '**יום השבת**' יומו של הקב"ה שהוא אלף שנים, וכל שבאותו יום לא הוה דיחוי, ולכן מהני תשובה.

❖ ❖ ❖

יקח נא מעט מים ורחצו רגליכם והשענו תחת העץ (יח ד'), וברש"י, ורחצו רגליכם מעבודה זרה.

ובמדרש רבה איתא (פמ"ח ס"י) **אמר הקב"ה לאברהם, אתה אמרת והשענו תחת העץ, חייך שאני פורע לבניך מצות סוכה.** וצריך ביאור.

וי"ל בהקדם מש"כ **בייטב לב** בפרשתן על הפסוק **וירא אליו ה' באלוני ממרא והוא ישב פתח האהל**, והביא מש"כ במדרש (ב"ר פמ"ח ח') **פתח טוב פתחת לעוברים ושבים**, וכתב לפרש על פי שידוע **מהבעל שם טוב הק' זי"ע** שהמליץ טוב עבור ישראל, כי אפילו כשעושים עבירות ח"ו, מ"מ אין כוונתם כדי להמרות כבודו יתברך חלילה, כי אם עיקר כוונתם להשי"ת, על דרך משל בענין משא ומתן גזילה ואונאה וכדומה, כוונתו לעשות צדקה, וכדאיתא בגמרא (כתובות נ' ע"א) זה המפרנס אשתו ובני ביתו, וגם למען יחזיק בניו לתורה, וישא בעול צדקה וגמילות חסדים עכדה"ק. ובדרך זה פירוש **בנועם מגדים** (פרשת נצבים) מאמר הכתוב אם יהי' נדחך בקצה השמים משם יקבצך וגו', פירוש, אם יהי' נדחך, שנדחה מהקדושה על ידי שעבר עבירה, בקצה השמים, על ידי כוונה מועטת שכוונתו לשמים, משם, מכח זה, יקבצך ה' אלקיך וגו', עכ"ד הנועם מגדים. ובייטב לב פירוש בזה **ממרים הייתם עם ה'**, אפילו בעת שאתם ממרים, בשעה שעושים עבירות, עם ה', היתה כוונתכם עם ה' במחשבתם מתחילה.

ובזה ביאור הכתוב, **וירא אליו ה' באלוני ממרא**, שנתגלה לאברהם אבינו כי אפילו בשעה שבעל עבירה 'ממרא' שעושה עבירות, עכ"ז ראשית הכוונה אל ה' יתברך, **והוא יושב פתח האהל**, וכמו שכתוב במדרש, **פתח טוב פתחת לעוברים ושבים**, שזהו פתח לעוברים ורוצים לעשות תשובה, לומר כי ראשית כוונתם לשמו יתברך, והוה כמו עבירה לשמה, עכ"ד הנחמדים.

ועל פי זה יש לפרש הכתוב, **יקח נא מעט מים ורחצו רגליכם**, כשהחוטא בא לרחוץ עצמו מחטאיו, וכמ"ש רש"י ורחצו רגליכם מעבודה זרה, והשענו תחת העץ, העץ דא קודשא בריך הוא, כמא דאיתא בזוה"ק (בפרשתן דף קב ע"ב), שיש לו פתח לעשות תשובה, על ידי שעיקר כוונתו הי' לשמו יתברך.

ובזה יבוא על נכון דברי המדרש, **אמר הקב"ה לאברהם, אתה אמרת והשענו תחת העץ, חייך שאני פורע לבניך מצות סוכה**, כי הסוכה הוא צלא דמהימנותא, צלא דקודשא בריך הוא, וכשיושבים בסוכה אנו מרמזים בזה כי כל מעשינו הוא עבור קודשא ב"ה, ויש לומר כי לכן ימי חג הסוכות מסוגלות לעשות תשובה מאהבה, כי על ידי שחוסים בצל הסוכה, ומראים בזה כי כל כוונתינו בכל מעשינו הם לשמו יתברך, יש לנו פתח טוב שיתקבל תשובתינו לפני הפותח יד בתשובה, וזהו ביאור המדרש, **אתה אמרת והשענו תחת העץ**, ופתחת פתח לשבים, **חייך שאני פורע לבניך מצות סוכה**, אשר סגולתה להביא את האדם לעשות תשובה מאהבה. והבן.